

De Middelste Bonte Specht in Twente 2021

In de eerste plaats dank aan alle tellers die de Twentse bossen hebben uitgekamd op Middelste Bonte Spechten. Nu alle gegevens van deze tientallen tellers binnen zijn, blijkt dat de populatiegroei van de Middelste Bonte Specht in Twente na een lichte terugval in 2017 zich weer verder heeft ontwikkeld. In 2016 bereikte de stand van de Middelste Bonte Specht in Twente een hoogtepunt met 270 territoria, maar in 2017 bleef de teller steken op 258 territoria. De groei was er uit en hier en daar was zelfs sprake van enige teruggang. In 2018 werd het aantal van 292 geldige territoria bereikt, in 2019 waren dat er 355 en in 2020 zelfs 393. Dit jaar groeide de populatie door naar 411 vastgestelde territoria.

Middelste Bonte Specht op Twickel, foto Sytze Wouda

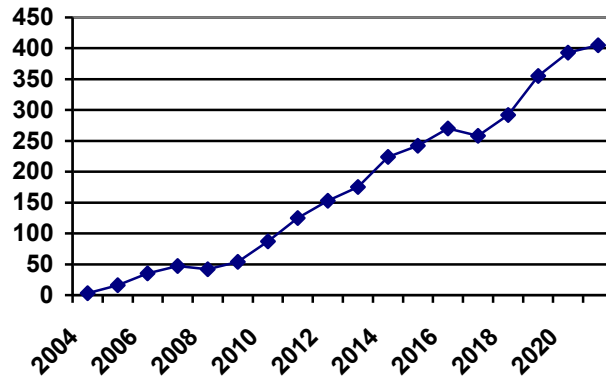
In BMP-Z Telgebied Losser (100 km²) worden vanaf 2004 jaarlijks op dezelfde manier de mibo's in kaart gebracht door werkelijk alle bossen met eiken door een vaste groep tellers uit te kammen. In 2017 was daar de groei tot staan gekomen en was er een territorium minder dan in 2016 (134 in 2017 tegen 135 in 2016). Enkele kleine beekbegeleidende bosjes en plukken loofbos in naaldbos werden toen verlaten, nadat ze in recente jaren voor het eerst werden bezet. In 2018 waren ze weer opnieuw bezet en steeg het aantal territoria in Losser naar 142. In 2019 was er een lichte groei naar 146 territoria. In 2020 zette de groei door naar 163 territoria. Het verzadigingspunt is echter bereikt, want dit jaar kwamen we opnieuw uit op 163 territoria. De hoogste dichtheden in Losser werden bereikt in de grote oude loofbossen van Egheria, Tankenberg, Paaschberg, Hakenberg, De Riest en het Losserse deel van Singraven.

De groei in Twente buiten telgebied Losser ging dit jaar van 230 naar 248. Opmerkelijk is dat bv. in Oldenzaal en Enschede de spechten zich al tegen de rand van de bebouwde kom bevinden en soms zelfs in parken binnen de bebouwde kom.

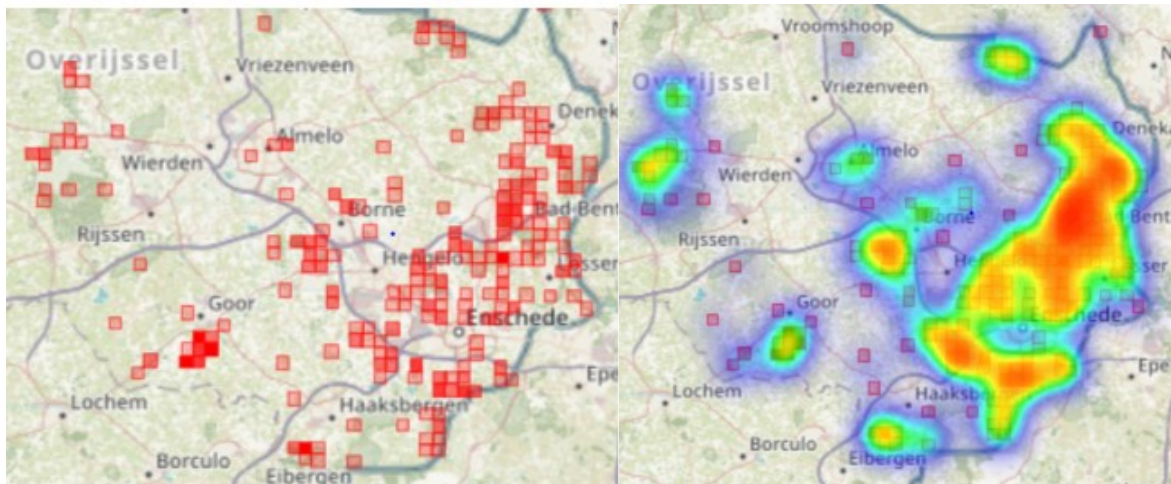
Op Twickel bij Delden en bij Oele heeft Sytze Wouda onderzoek gedaan naar het broedsucces. Van 16 nesten is onderzocht hoeveel jongen er uitvlogen. Dat waren er 34. De gemiddelde jongen productie kwam dus uit op net iets meer dan 2 jongen per legsel. Sytze heeft aangegeven nu met dit zeer arbeidsintensieve onderzoek te stoppen.

Opvallend is de toename in Enschede en Boekelo. Maar er is ook afname te zien. Mogelijke oorzaken zijn weersomstandigheden tijdens de tellingen, intensiteit van de tellingen en de bezoekfrequentie. Vooral ervaren

BMP-ers halen het maximum uit hun onderzoeksgebied door een gebied op een morgen in zijn totaliteit te onderzoeken en van uitsluitende waarnemingen uit te gaan. Onderzoek met losse waarnemingen leverde minder territoria op, want door de fusieafstand te hanteren werden vele waarnemingen samengevoegd.

Ontwikkeling van de populatie Middelste Bonte Spechten in Twente 2004-2021

Verspreiding van de Middelste Bonte Specht in Twente met links de km-hokken en rechts de heat-map (waarneming.nl)

Zoals te zien is op het kaartje zijn de meeste waarnemingen te vinden in het oostelijk deel van Twente. Het kaartje is niet representatief voor alle gemelde territoria. Er staan niet-geldige waarnemingen op en enkele tellers hebben mij rechtstreeks hun territoria doorgegeven zonder waarneming.nl te gebruiken.

Vooral in de bossen van Losser, op Singraven in Dinkelland/Losser, bij Vasse, Almelo, Hengelo, Enschede, Diepenheim, Goor, het Lankheet bij Haaksbergen en Twickel bij Delden zijn de meeste Middelste Bonte Spechten te vinden. Het onderzoek naar de Middelste Bonte Specht zal niet alle aanwezige territoria hebben opgeleverd. Wel in Z-telgebied Losser, maar in overig Twente zullen in kleinere bossen vogels waarschijnlijk gemist zijn.

Alle waarnemers (en dat zijn er enkele tientallen) dank ik zeer hartelijk voor hun inzet. Het is werkelijk ongekend dat het jaarlijks steeds weer gelukt is om de Twentse bossen te verdelen onder een groot aantal waarnemers om op zoek te gaan naar de Middelste Bonte Spechten. Het onderzoek vraagt om een zeer zorgvuldige werkwijze om uiteindelijk een weloverwogen territoriumbepaling te kunnen doen. Vooral solitaire paren kunnen soms zeer moeilijk te traceren zijn.

In de volgende tabel staan de aantallen territoria per gemeente/gebied vermeld. In sommige gebieden is dit jaar niet geteld zoals bv. in Hertme, Noordijk, Fleringen en Weerselo. Maar er zijn ook nieuwe tellingen

geweest in Markelo, St.-Isidorushoeve, Mander en Zenderen. Het is bijna onmogelijk om geheel Twente vlakdekkend te inventariseren op deze spechtensoort. Een schatting van het werkelijke aantal komt uit op 430-440 territoria, rekening houdend met aantallen van vorig jaar in niet getelde gebieden en niet-geldige territoria die niet helemaal aan de criteria voldeden.

Gebied	Aantal	Gebied	Aantal	Gebied	Aantal	Gebied	Aantal
Losser	163	Lonneker	13	Almelo	9	Mander	1
Enschede	56	Goor	12	Vasse	5	Zenderen	1
Diepenheim	21	Oldenzaal	11	Volthe	4	Nijverdal	1
Denekamp	20	Buurse	7	Hezingen	4	Hengevelde	1
Delden	20	Hengelo	7	Tilligte	3	E'venen	1
Haaksbergen	18	Deurningen	6	Markelo	2	St. Isidorushoeve	1
Boekelo	17	Rossum	5	Saasveld	2		

En hoe zal het volgend jaar gaan met de Middelste Bonte Specht in Twente? Zet de stijgende tendens door of treedt er een terugval op? Wellicht zullen we dat niet te weten komen, want in overleg met Sovon heb ik besloten dat dit jaar mijn laatste jaar zal zijn om als coördinator een zo goed mogelijk beeld van de populatieontwikkeling en verspreiding van de Middelste Bonte Specht in Twente samen te stellen. Wel blijf ik in Z-telgebied Losser actief om mee te helpen daar jaarlijks deze spechtensoort te karteren.

Ben Hulsebos, benhulsebos@home.nl